

דבר זה הוא גילוי גדול ומזהיר שמבאר את אמיתות האמונה ומתיקות עבודת ה'; כי ברוחניות בכל נקודה ונקודה של עלייה מוצא האדם את עצמו בעולם חדש שאין בו שיווי ודמיון למה שקדם לו, ולא לחוויתו של כל אדם אחר. נקודת בחירה זאת שמתגלה לפניו ברגע זה תוך כדי עבודתו היא נקודה שלא ניתנה מקודם לכל בריה, ולא תנתן עוד. כי בחירת כל רגע ורגע תכלית אחרת לה, שתוכל להשתלם רק ע"י אדם זה לבדו בכל הבריאה כולה, והוא ורק הוא המחדשה עכשיו בבחירתו החפשית. וגדר זה הוא הנקרא בתורה מנחה חדשה שזוכים לה אחר השבת הטומאה בעבודה צרופה ומזוקקת' (מכתב מאליהו ח"ב עמ' 25).

## דף מז

**'בשלמא לרבא היינו דאיכא בין רבי לר' אלעזר בר"ש אלא לאביי מאי איכא בין רבי לראב"ר' – איכא בינייהו לאיפסולי ביוצא'.** לפרוש רש"י, גם לדעת האומר 'תפיס פדיונו' מכל מקום הוא עצמו אינו יוצא לחולין שהרי מכל מקום נתקדש קצת קדושת הגוף. ולפי זה תמוה מה הקשו 'מאי ביניהו'. ויש לפרש שזה שאינו יוצא לחולין היינו משום קדושת כלי, שנתקדש בתנור באפייתו, אבל באופן שלא נתקדש בכלי – יוצא לחולין, והגמרא רוצה למצוא נפקותא גם במקומות אחרים (עפ"י תוס' כאן ולעיל מו. וכן פרש השפת-אמת ברש"י).

**'אלא אליבא דהאי תנא... הני תנאי כרבי סבירא להו דאמר שחיטה מקדשא, מיהו ר' אליעזר לטעמיה דאמר אין זריקה מועלת ליוצא, ור' עקיבא לטעמיה דאמר זריקה מועלת ליוצא' – ולפי צד זה, מה שאמר רבי 'קדוש ואינו קדוש' כלומר קדוש אלא שאינו מן המובחר כיון שנזרק שלא לשמה, אבל הזריקה הועילה לו להתיר הלחם באכילה. אבל אביי ורבא נראה להם לפרש כפשוטו 'קדוש ואינו קדוש', כי לדעתם ודאי יש לחלק בין זריקה מועלת ליוצא לחומרא, שתחול מחשבת פיגול, ובין זריקה המועלת לקדש הלחם ולהתירו באכילה (עפ"י שפת אמת).**

– הוכחת רב ששת בנויה על כך שרבי עקיבא סובר כדעת רבי שהלחם מתקדש בשחיטה ונפסל ביוצא, ואעפ"כ סובר שיש בלחם משום פיגול – מפני שדין הלחם כדין הבשר, ועל כן יש מקום לומר שאף זריקה שלא לשמה תתיר את הלחם כבשר, כשם שזריקת חוץ לזמנו קובעת את הלחם בפיגול. וצריך ליתן טעם מנין ההכרח שרע"ק סובר כרבי ולא כר' אליעזר בר"ש. ויש לפרש שסובר רב ששת שלפי ראב"ר אין מקום לחייב בלחם משום פיגול, כי זריקת פיגול אינה מקדשת – וכדבר גידל אמר רב שבסמוך. ורק רב פפא סובר שלמסקנא דברי רב גידל נדחו (ע' תוס' בע"ב), אבל רב ששת סובר כמותו (כנ"פ).

**'דתני אבוה דר' ירמיה בר אבא' – רש"י במסכת חולין (לח.) פרש על ביטוי כיוצא בזה – 'אבוה דבר אבוברם' – הוא אבוברם עצמו, אלא לפי שהבן היה מוכר ולא האב, לכך קראו את האב על שם בנו. וגם כאן נראה שהכוונה לר' אבא עצמו.**

ע"ע כיו"ב בכריתות כה: ובפסחים מג: וע"ש בצדי הגליון.

בספר הר צבי העיר מדוע רש"י לא הקדים לפרש זאת כאן. ונראה שר' אבא גם כן היה מוכר כר' ירמיה בנו, שהרי היה תנא, אלא שקראוהו כן ולא שתמו 'ר' אבא' – כדי להבדיל בינו ובין החכם רבי אבא. [במקום אחר (שבת נ:)] הוא נקרא 'אבא, אבוה דר' ירמיה בר אבא'. וכינוהו שם 'גדול בעלי תשובה בדורנו'.

ובירושלמי מופיע בהרבה מקומות 'אבא בר ירמיה' (וכ"ה בבבלי נדה יא-יב, ואולי הוא 'רבה בר ירמיה' המוזכר כ"פ בש"ס). ושמו הוא הנכד שנקרא על שם הסב, כמו שנמצא כן בשמות חכמינו ז"ל, כמזוין לעיל לה.

**(ע"ב)** 'זהרי פסח קודם חצות דאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו?'. לדעת בן בתירא (זבחים יא:), וכן קיימא לן להלכה, הפסח בי"ד קודם חצות פסול בכל אופן, בין שנשחט לשמו בין שנשחט שלא לשמו. ואולם בכלל הלשון 'קודם חצות' כלול שאר ימות השנה קודם י"ד בניסן, שכשר שלא לשמו. וכן צריך לפרש בכמה מקומות בגמרא (עפ"י בית זבול ח"ב כט, ב; חזון איש לב, לא).

## דף מח

'לעולם כרבי, ופריק להו גוואי' – ואוכל את כולם בפנים, שהרי אינו יודע אלו חלות נתקדשו ואלו יצאו לחולין. ואעפ"י שאין ישיבה בעזרה אלא לצורך אכילת קדשים כי יש לאכלם כדרך שהמלכים אוכלים (ע' תוס' יומא כה) – כאן מפני הספק אוכל כולן בישיבה. וגם צורך זה הנובע מחמת הספק, נחשב הוא לצורך מצוה שהותרה בגללו הישיבה בעזרה.

ולפי מה שמשמע בתוס' בבכורות (כו ד"ה ואתי) שדין למשחה – לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלין, לא נאמר אלא בבשר קדשים ולא בלחם, לשיטתם אין צורך לשבת באכילת הלחם. אלא שבכמה מקומות בתוס' לא משמע כדבריהם בבכורות (עפ"י שו"ת דובב מישרים ח"א קיא, ב).

וע' גם ברש"י להלן נח. (ד"ה דבש) שהביא ענין 'למשחה' בשירי מנחות. וע"ע בחדושי הנצי"ב בכורות שם.

'זהתנא כשהוא פודן אין פודן אלא בחוץ? – הא ודאי רבי אלעזר בר' שמעון היא, דאי רבי הא איפסלו להו ביוצא'. בחדושי בית מאיר כתב (עפ"י תוס' בעירובין ג) שסוגיא זו נוקטת להלכה שבדאורייתא 'אין ברירה', כי אם 'יש ברירה' הרי אפילו לרבי פודה בחוץ, כי הוברר שאותן שמשך הן המוקדשין, ואין האחרים נפסלים ביוצא. (וע' גם בתוס' להלן (ע"פ סע"ב) לענין קידוש ארבעים מתוך שמונים חלות בתורה, שצריך להפריש תרומת לחמי תודה בענין שיסתלק מהספק, משום שאין ברירה).

ואולם ברמב"ם משמע שמניף רק שתי לחם [ולא את כל הארבע כמו שפרשו התוס']. וכבר תמה הלחם-משנה (תמידין ת, יב) הלא להלכה אנו נוקטים אין ברירה בדאורייתא. ויש מפרשים הואיל ולא אכפת לו כלל אלו משני לחמים יתקדשו, אומרים בזה 'ברירה' (ע' בשו"ת עונג יום טוב קסו).

'הכל מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשה' – לא נחלקו אלא בסתם; חזקיה סבר נתקדשו ארבעים, כי כן דעתו לקדש רק ארבעים והשאר הביא כאחריות. ורבי יוחנן סבר לא נתקדשו כי נתכוין לקרבן של שמונים, וזה אי אפשר (עפ"י גמרא קדושין מח).

ובסמוך גבי שחט ארבעה כבשים, לא תלו זאת במחלוקת חזקיה ורבי יוחנן. גם מדברי הרמב"ם (תמידין ח, יב-יג) משמע בפשטות שבזה אף לרבי יוחנן נתקדשו שנים מתוך ארבעה. נראה הטעם מפני שזוהי כל כבש לבדו, ואין זה דומה ללחם שעושה מעשה בדבר אחר ומקדש בכך את כל הלחם כאחד.

'שחט ארבעה כבשים על שתי חלות – מושך שנים מהן וזורק דמן שלא לשמן'. משמע שיכול למשוך כל שני כבשים שירצה, וגם אותם כבשים שנשחטו לאחרונה יכולים להיות קרבים כשלמי עצרת.

ואת"ל תנופה אינה עושה זיקה – אבדו הכבשים, מביא כבשים אחרים ומניפים (שהכבשים הם המתירים, וגם בהם נאמר תנופה (רש"י). וגם הלחם צריך תנופה עם הכבשים השניים. עתוס'; חדושים ובאורים). אבד הלחם – מביא לחם אחר. לדעת בן ננס שכבשים עיקר – אין אותו לחם טעון תנופה. ואולם לר' עקיבא שאמר לחם עיקר, נסתפק ר' ירמיה האם הלחם החדש טעון תנופה. ועלה ב'תיקו'.

ד. שני כבשי שלמים מקדשים את הלחם בעשייתם, וכן מעכבים הם את הלחם כאשר הווקקו זה לזה (בשחיטה או בתנופה, כנ"ל). ולבן ננס, הכבשים מעכבים את הלחם אפילו לא הווקקו, כנזכר למעלה. ואילו שבעת הכבשים, הפר ושני האילים – אינם מקדשים את הלחם, וגם אינם מעכבים אותו כלל. מקור הדבר אמרו למסקנא שלמדים משלמי הגזיר (-איל) שרק הם מקדשים את המצות, לא שאר הזבחים הבאים עמו שאינם שלמים (ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות).

ה. שני כבשי עצרת מקדשים את הלחם; איל נזיר מקדש את לחמו; זבח התודה מקדש את החלות. בכולם השחיטה מקדשתם, וכולם קרבנות שלמים (אלא ששל עצרת הוא קרבן-צבור ומקדשי-קדשים). ובכולם אם שחט שלא לשמה לא קדש הלחם, ואעפ"י ששחט את שאר הקרבנות הבאים עמו לשמם.

ו. שתי הלחם הבאות בפני עצמן (לר' עקיבא) – יונפו, ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה (כלומר, לא ישרפו לאלתר אלא כעבור זמן), ונחלקו אמוראים בטעמו של דבר; – לרבה ורבא – מדין תורה הם נאכלים. (רבה הוכיח כן ממשנת שקלים ואביי דחה ראיתו. ורבא למד מן המקרא – ממושבתכם תביאו לחם תנופה... בכורים לה' – כביכורים, הבאים בפני עצמן ונאכלים), אלא שחכמים גזרו שלא לאכלם, שמא יטעו לשנה הבאה שיודמנו להם כבשים, ויקריבו לחם ויאכלוהו ללא כבשים, כדאשתקד. וכיון שאין שריפתו אלא מדרבנן, לכך טעון עיבור צורה. לרב יוסף – מהתורה דינו בשריפה, אלא שיש להשהותו עד לאחר זמן הקרבה (רש"י: עד שייקרב תמיד של בין הערבים. תוס': עד הלילה), שמא יודמנו להם כבשים. [אבל משום שריפת קדשים ביו"ט לא היה ראוי לדחותו – כי כן מצוותו. אביי]. ולשיטתו 'עיבור צורה' היינו צורת הקרבתו, ולא הלנה עד למחרת לפוסלו ב'נותר'.

[להלן עד: נקטו בגמרא לחלוק על הברייתא כאן, ששתי הלחם הבאות בפני עצמן נאכלות לכהנים ואינן בשריפה].

## דף מז

- פב. א. מה דין שתי הלחם כאשר הכבשים נעשו שלא לשמן בכל עבודותיהן או בחלקן? וכן באיל נזיר הבא על סל המצות?
- ב. שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה – האם נפסלו משום 'וצא' ומה הדין כשזרק דם הכבשים במחשבת פיגול לאחר שיצא הלחם?
- ג. זריקת פיגול – האם מביאה לידי מעילה (לאימורי קדשים קלים) או מוציאה מידי מעילה (בבשר קדשי קדשים)?
- ד. כבשי עצרת ששחטן לשמן ואבד הלחם – האם יש תקנה לכבשים ע"י שיזרקו דמן שלא לשמן?

א. שחט הכבשים וגם זרק דמם שלא לשמן – לא קדש הלחם קדושת הגוף, ודינו כשאר דברים הבאים מתרומת הלשכה.

שחט לשמן וזרק דמן שלא לשמן; לדברי רבי אלעזר בר"ש, אין הלחם קדוש (ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות – עד שיעשה כל עשיותיו). ולדברי רבי קדוש ואינו קדוש (ואת האיל יעשה זבח... – שחיטה מקדשת).

ונחלקו אביי ורבא בדעת רבי, האם הכוונה שנתקדש קדושת הגוף אלא שאינו נותר לאכילת הכהנים (רבא), ולפי זה אין פדיונו נתפס, כשאר דברים הקדושים קדושת הגוף שאינם נפדים (כן נקטו רש"י ותוס' לעיקר), או אין קדושתו קדושה גמורה ופדיונו נתפס בקדושה (אביי). ואולם הוא עצמו אינו יוצא לחולין, שהרי נתקדש במקצת. עפ"י רש"י ותוס' לעיל מו.). ולפי זה הנפקותא בין רבי לראב"ד היא לענין פסול 'יוצא' – האם חל על הלחם כיון שנתקדש [ושוב אין לו תקנה להכניסו ולזרוק דמו לשמה], או אינו חל כיון שעדיין לא נתקדש קדושת הגוף.

לגרסתנו השיטה מהופכת – לאביי לא נתפס פדיונו, כי אין קדושתו חזקה דיה להיתפס, ולרבא – תופס.

ואמנם לדעת התנא הסובר זריקה מועלת ליוצא להחל דין פיגול על הלחם כמו בבשר (ר' עקיבא. ואליבא דרבי וכהסבר רב ששת) – נסתפק רבי שמואל ב"ר יצחק שמא הלחם מותר באכילה כי שמא דינו כדין זבח עצמו.

שחט שלא לשמה – לדברי הכל אין הלחם קדוש, ואפילו לר"א בר"ש לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן [וכדין אבד הלחם בשעת שחיטה – שאמר ריו"ח שהכל מודים שלא נתקדש]. (כן משמע בלשון ראב"ד לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן...!). וכן מבואר בתוס'. וזה דלא כמוש"כ ביד דוד להלן מה. בדעת רש"י).

ב. שתי הלחם שיצאו בין שחיטה לזריקה; לדעת רבי נפסלו ב'יוצא' מפני שהשחיטה קידשתן. ולראב"ד – לא נפסלו, כנזכר לעיל.

לפיכך אם זרק הדם במחשבת פיגול לאחר שיצא הלחם, אזי לדעת רבי שהלחם נפסל ביוצא, באנו לשאלה האם זריקה מועלת ליוצא לקבעו בפיגול; לרב ששת נחלקו בדבר רבי עקיבא ורבי אליעזר, ולרב פפא אפשר שלדברי הכל אין הזריקה מועלת ואין בלחם משום פיגול.

ולדעת רבי אלעזר בר"ש תלוי הדבר; אם הלחם נמצא בפנים בשעת זריקה, הרי לא נפסל הלחם, הלכך חל בו דין פיגול כאילו לא יצא. ואם הלחם בחוץ בשעת זריקה – אין בו משום פיגול. לדברי רב גידל אמר רב (וכ"נ דעת רב ששת) פרשו מפני שהלחם לא נתקדש בזריקת פיגול. וגם לפי מה שהשיבו על דברי רב גידל במקום אחר, לרב פפא אין בלחם משום פיגול מפני שלכו"ע אין זריקה מועלת ליוצא.

במה דברים אמורים – בלחם, אבל הכבשים יתכן ואף לרבי יש בהם פיגול, כיון שלא יצאו. ועכ"פ כשנשחטו שלא לשמה, היות והם כשרים – יש בהם משום פיגול עפ"י שטמ"ק. וע' טה"ק.

ג. רב גידל אמר רב: זריקת פיגול אינה מביאה או מוציאה מידי מעילה. [ולשיתנו, אין בכח זריקה כזו לקדש את הלחם, בהנחה שלא נתקדש בשחיטה, כאמור]. ומבואר מסוגיתנו (לרב פפא) שנדחו דבריו.

ויש שפרשו אחרת עפ"י הסוגיא במעילה. עתוס'. וע"ע בספר קרן אורה מעילה ג; חזו"א מנחות לב, ד; חדושי הגר"ד בענגיס ח"ב נה, ז).  
ע"ע בפירוט במעילה ג-ד.